

Redogörelse för samverkan i Stensån

Regional samverkan inför prövning enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft

Prövningsgrupp Stensån 97_1

2021-12-17

Dnr 531-8730-21

Inledning

Enligt 11 kap. 27 § miljöbalken ska alla som bedriver en tillståndspliktig verksamhet för produktion av vattenkraftsel se till att verksamheten har moderna miljövillkor. Detta ska genomföras genom en nationell plan. Den nationella planen (NAP) ska se till att prövningarna ger största möjliga miljönytta samtidigt som man säkerställer en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Enligt 42 a § i förordning om vattenverksamheter (1998:1388) ska länsstyrelsen i god tid innan det datum som ansökan ska lämnas in för prövning samverka kring det underlag som krävs för att säkerställa en effektiv prövning. Samverkan ska ske i den omfattning som länsstyrelsen bedömer vara lämplig med hänsyn till syftet med samverkan, antalet verksamheter som berörs, den eller de berörda prövningsgruppernas storlek och förutsättningarna i övrigt.

Länsstyrelsen har under samverkansprocessen genomfört tre platsbesök vid anläggningen, samt hållit ett övergripande digitalt möte med övriga intressenter. Länsstyrelsen har sammanställt en nulägesbeskrivning som sammanställer befintlig kunskap om avrinningsområdet. Länsstyrelsen har också sammanställt ett dokument med analys och förslag till miljöanpassningar gällande åtgärder där Länsstyrelsen ger sin syn på behovet av miljöanpassningar för berörd verksamhet i prövningsgruppen. Verksamhetsutövaren kommit med förslag på miljöanpassningsåtgärder och Länsstyrelsen har analyserat troliga konsekvenser av förslaget. Båda dokumenten har skickats på remiss till verksamhetsutövare, intresseorganisationer och andra berörda myndigheter.

Stensån är en av sex samverkansprocesser i Hallands län som inleddes under 2020 inför prövningar 2022, efter regeringens beslut den 25 juni 2020. -Samverkan i Stensån inleddes i november 2020. Samverkan har genomförts under covid-19 pandemin, vilket har minskat möjligheten att hålla större möten.

Stensån ingår i prövningsgrupp 97_1 och ska lämna in ansökan till prövning senast den 1 februari 2022.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Innehållsförteckning	2
Samverkan i prövningsområdet.....	3
Sammanfattning nulägesbeskrivning	4
Sammanfattning Analys och förslag till miljöanpassningar av vattenkraften.....	5
Kvarstående frågor	6
Bilaga 1 Nulägesbeskrivning för Stensån	
Bilaga 2 Analys och förslag till miljöanpassningar av vattenkraften för Stensån	
Bilaga 3 Remissyttranden	

Samverkan i prövningsområdet

Samverkan med verksamhetsutövaren har genomförts i form av platsbesök men också genom kontinuerlig kontakt via telefon och e-post.

Ett första möte med verksamhetsutövaren hölls den 11 november 2020. Vid mötet medverkade verksamhetsutövaren samt Länsstyrelsen. Mötets fokus var att gemensamt titta på anläggningen och att verksamhetsutövaren fick presentera sin verksamhet, samt från Länsstyrelsens sida att ge en kort introduktion till nationella planen och samverkansprocessen.

Ett andra möte hölls på plats den 5 april 2021. Vid mötet medverkade Länsstyrelsen, verksamhetsutövaren samt verksamhetsutövarens konsult. Verksamhetsutövaren med konsult presenterade ett förslag på miljöanpassningar vid anläggningen. Viss diskussion runt lösningarna hölls på platsen. Länsstyrelsen fick sedan del av materialet skriftligt och har därefter också yttrat sig om förslaget. Verksamhetsutövaren har efter länsstyrelsens synpunkter gjort några förändringar, främst gällande flyktöppning. Förslaget och Länsstyrelsens synpunkter presenteras närmare i dokumentet Analys och förslag till miljöanpassningar av vattenkraften.

Ett besök gjordes också den 5 oktober 2021 för att kulturmiljöhandläggare från Länsstyrelsen skulle ha möjlighet att se anläggningen.

Verksamhetsutövaren fick ta del av ett första utkast av nulägesbeskrivningen i juni 2021. Verksamhetsutövaren har också fått ta del av remissen gällande Nulägesbeskrivning och Analys och förslag till miljöanpassningar som skickades ut den 16 november 2021

Övriga intressenter har inkluderats i processen genom ett introducerande övergripande möte som Länsstyrelsen höll den 13 april. Mötet var generellt för alla pågående prövningsgrupper och syftade till att ge en övergripande bild av hur Länsstyrelsen i Halland avser att arbeta med samverkan inför omprövningar för dessa prövningsgrupper.

I samverkansprocessen för Stensån har myndigheter, kommuner och intresseorganisationer fått möjlighet att delta genom att ges möjlighet att lämna yttranden på Nulägesbeskrivningen samt Analys- och förslagsdokumentet som skickades på remiss den 16 november 2021. Remisstiden har varit kort på grund av tidsplanen. De som remitterades var:

Verksamhetsutövare Kärramölla	Laholms kommun
Båstads kommun	Örkelljunga kommun
Länsstyrelsen i Skånes län	Havs- och Vattenmyndigheten
Kammarkollegiet	Vattenkraftens miljöfond
Stensåns vattenråd	Stensåns mellersta FVOF

Nedre Stensåns FVOF	Svensk vattenkraftförening
Hallands vattenkraftförening	Älvräddarna
Sportfiskarna	Naturskyddsföreningen
LRF (Lantbrukarnas Riksförbund)	Sveriges hembygdsförbund

Yttranden inkom från sju instanser, en meddelade att de avstod yttrande och resterande har ej svarat på remissen. Remissyttranden redovisas i bilaga 3 tillsammans med Länsstyrelsens kommentarer.

Sammanfattning nulägesbeskrivning

Under samverkansprocessen har en nulägesbeskrivning sammanställts. Nulägesbeskrivningens syfte är att sammanfatta befintlig kunskap som kan underlätta verksamhetsutövarens arbete med att ta fram en ansökan. Nulägesbeskrivningen sammanfattar de värden i avrinningsområdet som är viktiga att ta hänsyn till i arbetet med miljöanpassning av vattenkraften. Verksamhetsutövaren har bidragit med information om den egna verksamheten.

Stensån ligger på gränsen mellan Skåne och Halland med merparten av avrinningsområdet i Hallands län, berörda kommuner är Laholm, Båstad och Örkelljunga kommuner samt en mycket liten del av Ängelholms kommun. I Stensån finns ett vattenkraftverk som producerar el idag, Kärramölla i Fladaltebäcken, Laholms kommun.

Medelflödet vid Stensåns mynning är 4,7 m³/s, i Fladaltebäcken där Kärramölla ligger är MLQ 1,04 m³/s.

Den ekologiska statusen för de flesta vattenförekomsterna i Stensån bedöms ha måttlig status. Stensån från förgreningen vid Fladaltebäcken till Sjöaltesjön samt Sjöaltesjön bedöms dock ha god ekologisk status.

Stensån har mycket höga naturvärden genom sin mångformighet och artrikedom, och tillhör de mest värdefulla åarna i länet. Ån är av riksintresse för naturvärden och hyser genuina stammar av lax och havsöring av stort fiskeribiologiskt värde. Delar av ån är även riksintresse för friluftsliv. I avrinningsområdet finns en mängd naturreservat, nästan alla ligger på Hallandsåsen och många av dessa omfattar bäckar med höga naturvärden. Hela Stensån och flera biflöden är klassade som nationellt särskilt värdefullt vattendrag för naturvård och fiskesynpunkt för bland annat sin ursprungliga laxstam, havsvandrande öringstam, nejonögon, skyddsvärda bottenfauna och hotade sötvattenmusslor. Av de 23 arter som Havs- och vattenmyndigheten pekat ut som vandringsbenägna återfinns lax, öring, abborre, elritsa, flodnejonöga, gädda, gers, havsnejonöga, mört och ål i Stensån.

Sammanfattning Analys och förslag till miljöanpassningar av vattenkraften

Syftet med dokumentet Analys och förslag till miljöanpassningar av vattenkraften är att inför prövning i domstol analysera behovet av miljöanpassningar, redovisa de förslag på miljöanpassningar verksamhetsutövaren har tagit fram samt att ge Länsstyrelsens syn på föreslagna åtgärder och kvarstående frågor.

Kärramölla ligger i den södra grenen av en bifurkation och påverkar inte vandringsmöjligheterna i den norra grenen av Stensån där vattenföringen är högst. Störningen på fiskvandringen innefattar upp- och nedströmsvandring i Fladaltebäcken/Klippebäcken samt den del av vattendraget som förbinder nämnda bäckar med Stensåns norra gren. Miljö kvalitetsnormen är god ekologisk status. Kraftverket anses idag vara passerbart för uppvandrande lax och öring vid de flesta vattenflödessituationer. För svagsimmande arter bedöms passagen förbi reglerutskovet i naturfårans övre del vara svår. Den befintliga fiskavledaren har visats fungera för nedströmsvandrande smolt, men bedöms inte vara dimensionerad för större individer.

Länsstyrelsen bedömer att referensförhållandet var att samtliga fiskarter kunnat passera fritt i upp- och nedströms riktning. Upp- och nedströmspassage ska därmed utformas efter förekommande vandringsbenägna arter enligt referensförhållandet. Dessutom behöver passageeffektiviteten förbättras för starksimmande arter. Funktionen hos passagelösning för nedströmsvandring ska säkerställas för alla förekommande arter och storlekar. Lösningar ska utgå från bästa möjliga teknik (BMT). Hänsyn behöver också tas till kulturmiljön på platsen när åtgärder utformas. Hänsyn till kulturmiljön ingår som en del av den grundläggande miljöhänsynen i miljöbalken

Verksamhetsutövaren har föreslagit en lösning som i korthet innebär en upptröskling samt naturliknande tröskel vid befintlig dammvall som medger passage för både stark- och svagsimmande fiskarter, ett låglutande fingaller framför turbinintaget samt flyktöppning med ökade dimensioner och tappning i direkt anslutning till gallret.

Länsstyrelsen är positiv till de föreslagna åtgärderna så som de har presenterats. Länsstyrelsen bedömer att förslaget på miljöanpassningar leder till att konnektiviteten får god status och att förutsättningarna att bibehålla miljö kvalitetsnormen är god. Åtgärden ger också goda förutsättningar för att stärka fiskebestånden, artrikedomen och de höga naturvärden som finns i Stensån. Föreslagna åtgärder bedöms kunna genomföras utan negativ påverkan på platsens kulturmiljövärden. Åtgärderna bedöms inte heller inverka negativt på kraftproduktionen.

Kvarstående frågor

Verksamhetsutövaren har planerat för omprövning där urminnes hävd åberopas baserat på bland annat historiska kartor. Länsstyrelsen anser att det är tveksamt om verksamheten idag kan anses utgöra samma verksamhet och ha samma utformning och inverkan på vattenförhållandena idag som innan 1882. Länsstyrelsen anser därmed att verksamheten troligen bör tillståndsprövas.

Under samverkansprocessen har det framkommit synpunkter i remissyttranden om bland annat äldre rättigheter, behovet av fingaller samt elsystemnyttor, dessa kan ses i Bilaga 3.

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Länsstyrelsen i Hallands län • Postadress: 301 86 Halmstad • Besöksadress: Slottsgatan 2
010- 224 30 00 • halland@lansstyrelsen.se • www.lansstyrelsen.se/halland